

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Excessibus Prælatorum. Titulus VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

sequi, sicut eam in vita obtinebit beata. Quinto, quod qualibet intellectualis natura in seipsa naturaliter est beata: quodque anima non indiget lumine gloriæ ipsam elevante ad Deum videndum, & eo beate fruendum. Sexto, quod se in actibus exercere virtutum, est hominis imperfecti, & perfecta anima licentia se virtutes. Septimo, mulieris osculum (cum ad hoc natura non inclinet) est mortale peccatum: Actus autem carnalis (cum ad hoc natura inclinet) peccatum non est, maxime cum tentatur exercens. Octavo, quod in elevatione corporis IESV Christi, non debent assurgere, nec eidem reverentiam exhibere: asserentes, quod esset imperfectionis eisdem, si a puritate & altitudine suæ contemplationis tantum descenderent, quod circa ministerium seu sacramentum Eucharistiæ, aut circa passionem humanitatis Christi aliqua cogitent: Nonnulla etiam alia sub simulata quadam sanctitatis specie dicunt, faciunt & committunt, quæ oculos divinæ maiestatis offendunt, & grave in se continent periculum animarum. Cum autem ex debito commissi nobis officii huiusmodi sectam detestabilem, & præmissos ipsius execrandos errores (ne propagentur ulterius, & per eos corda fidelium damnabiliter corrumpantur) extirpare ab ecclesia catholica necessario habeamus.

Nos sacro approbante concilio, sectam ipsam cum præmissis erroribus damnamus & reprobamus omnino: inhibentes districtius, ne quis ipsos de cetero teneat, approbet vel defendat. Eos autem qui secus egerint, a ministerio canonice decernimus puniendos. Porro diocelani & illarum parium inquisitores hæreticæ pravitatis, in quibus Beguardi & Beguina huiusmodi commorantur, suum officium circa eos diligenter exerceant, inquirentes de vita & conversatione ipsorum, qualiterve sentiant de articulis fidei & ecclesiæ sacramentis. In illos vero, quos culpabiles reperirent (nisi abjuratis sponte prædictis erroribus penituerint, & satisfactionem exhibuerint competentem) debitam exerceant ultionem.

DE HOMICIDIO VOLUNTARIO, VEL CASUALI. TITVLVS IX. CAP. VNIC.

Furiosus, infans, vel dormiens, hominem mutilans, vel occidens, non efficitur irregularis: nec etiam ille, qui aliter mortem vitare nequens, suam invasorem occidit, vel mutilat. h. d. Clemens V. in Concilio Viennensi.

Si a furiosus, aut infans, seu dormiens, hominem mutilat, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo censemus, qui mortem aliter vitare non valens, suam occidit vel mutilat invasorem.

DE VSVRIS. TITVLVS X. CAP. VNICVM.

Officiales communitatum, facientes, dictantes, vel scribentes statuta super usuris solvenda, non repetenda, vel non restituenda, vel iudicantes secundum illa, vel non delentes illa (si possunt) intra tres menses de libris communitatum, vel illa servantes, excommunicati sunt. Ioan. Andr.

Clemens V. in Concilio Viennensi. EX gravi ad nos insinuatione pervenit, quod quorundam communitates locorum in offensam Dei & proximi, ac contra iura divina pari-

a Hanc Clementinam latissime repetit Dicitur Covarruvius: cum videro. b Pro materia intellecta vide B. Thom. 2. 2. q. 72. per totam questionem.

ter & humana, usurariam approbantes quodammodo pravitatem, per statuta sua juramento quandoque firmata, usuras exigi & solvi necesse concedunt, sed a solvendis eas debitorum scienter compellunt, ac si ipsorum continentiam statutorum gravis importuna plerumque usuras repetentibus onera, aliisque oneribus per his diversis coloribus, & fraudibus exquisitis, repetitionem impediunt earundem. Nos igitur pernitenti his ausibus obviate volentes, sacro approbante concilio statuimus: ut quicumque communitatum ipsarum prelati, capitanei, rectores, consules, iudices, consilarii, aut alii quivis officiales, statuta huiusmodi de extorcere, scribere, vel dicere, aut quod solvantur usuris, quod solvant, cum repetuntur, non restituatur plus de libere, scienter iudicare præsumpserint, sententiam excommunicationis incurrant. Eandem etiam sententiam incursum, nisi statuta huiusmodi hæc edita de sua communitate ipsarum (si super hoc potestatem habuerint) intra tres menses deleverint, aut si ipsa statuta sine consuetudines effectum eorum habentes quocumque modo præsumpserint observare.

Feneratori in causis usurarum edere cognoscere iuramentum suarum. Ioan. Andr.

Ceterum, quia feneratori sic ut plurimum contractus usurarios occulte ineunt & dolose, quod vix cogitari possunt de usuraria pravitare, ad extorcendum cum de usuris agatur suarum codices rationum, celsata ipsos decernimus ecclesiastica compellendos.

Pertractator asserens exercere usuram non esse peccatum, hereticus est. Ioan. Andr.

Sanè si quis in illum errorem incidit, ut penitenter asserere præsumat exercere usuram non esse peccatum, decernimus velut hæreticum puniendum: locorum nihilominus ordinariis & hæreticæ pravitatis inquisitoribus districtius inungentes, ut contra eos, quos de erroribus huiusmodi diffamatos invenerint, aut suspectos, iniqua contra diffamatos, vel suspectos de hæresi procedentia omittant.

DE EXCESSIBVS PRÆLATORVM. TITVLVS VI. CAP. VNICVM.

Proverbat Greg. contra XXVII. gravamina, quæ prelatibus in se habebant. ad. tit. Nemo. i. Et hoc vero concilio prædicto contra XXX. à quibus prelati cessare præcipit, et per quosdam cessare facere: subens ipsorum privilegia & quædam. Ioan. Andr.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Requens & assidua nos quorundam religiosorum querela circumstrepit, quod plerique episcopi, & eorum superiores, ac ceteri ecclesiarum prelati, ipsorum religiosorum quietem injusta inquisitionibus multipliciter inquietant. Quidam enim exemptos capiunt, & incarcerant in calibus non concessis a iure. Quidam per gravium interminationem poenitentiam imponunt, ne debentes exemptis decimas seu redditus, illos solvant eisdem: Neve aliqui missas eorum audiant. Molentes in molendinis, & coquentes in furnis eorum. Servientes quoque & vasallos, & domesticos eorum, vel alios quacumque contrahentes & participantes cum ipsis, suspendunt, interdiciunt, & excomunicant absque causa rationabili pro libito voluntatis, bona illorum interdum nihilominus illicite occupantes. Et appellationibus, quas prædicti exempti ob prædicta, vel alia gravamina rationabiliter interponunt quandoque, minime deferentes, appellantes occasione appellacionum huiusmodi interdum capiunt, aut capi faciunt, &

a Al. sed & ad solvendum cessant, etc. b Al. aut. carceri.

carceri mancipari. Quidam præterea capellanos in ecclesiis pleno jure spectantibus ad eosdem (sicut nulla causa subest legitima) celebrare non sinunt, nec administrare parochias ecclesiasticas sacramenta. Nonnulli a etiam indebitè Abbates, monachos & conversos exemptos, necnon & clericos ipsi pleno jure subiectos, si eis non pateant in iis etiam, in quibus non tenentur eisdem, inconfusa facilitate suspendunt, excommunicant, capiunt, & incarcerant, ac loca & ecclesias interdunt ipsorum. In exigendo insuper ab ipsis exemptis, ipsorumque subditis subsidia charitatis, excedunt nimium contra eos. Et insolitas ac indebitas ipsi contra iura exactiones imponunt: Novos census & indebita onera parochialibus imponunt ecclesiis, in quibus exempti jus obtinent patronatus: Processus iuste factos, seu sententias iuste latis a delegatis sedis Apostolicæ, vel a conservatoribus pro exemptis, publicari seu executione mandari à suis subditis, non permittunt. Tabellionibus publicis inhihent, ne instrumenta conficiant: Et iudicibus ne iustitiam faciant, ac iurisperitis ne consilium vel auxilium præbeant in causis, seu negotiis eorumdem: Presentatos pro exemptos ad ordines vel beneficia, quorum presentatio ad eos pertinet, non lunt admittere, nisi presentantes ponant obedientiam in salutatione literarum, quas pro huiusmodi presentatione transmittunt: Ecclesiis quoque vacantibus, in quibus monasteria jus obtinent patronatus (reputatis personis idoneis presentatis ad eas) personas insinuunt inhabiles & indignas. Quidam etiam ecclesias curam animarum habentes ad mensam Abbatum spectantes, quarum fructus quandoque clericis secularibus tradunt, seu concedunt ad firmam, clericis ipsi decedentibus, suis conferunt clericis, quamquam ipse propter hoc ecclesiæ in veritate non vacent. Nonnulli quoque in ecclesiis monachorum iura ipsorum iniuste sibi appropriant, & de ipsorum redditibus, ut volunt, ordinant, ita quod rectoribus earum non remanet unde valeant sustentari. Quidam cum armis & erecto vexillo, molendina, & alia bona contra iustitiam destruant exemptorum, quæ etiam tanto tempore possederunt, quod de contrario memoria non existit: Mittuntque frequenter ad monasteria suarum civitatum & dioecesum suos consanguineos & nepotes, & interdum animalia sua cum custodiibus, ut eis de bonis monasteriorum debeat provideri: Abbates insuper, & priores monasteriorum frequenter compellunt, ut suis consanguineis & nepotibus monasteriorum suorum, seu prioratum possessiones & concedant in perpetuum, vel ad tempus: quas quidem concessionem, vel a pensionem nos nullas esse volumus ipso jure: Eosdem quoque Abbates & priores quandoque compellunt ad presentandum sibi ad ecclesias vacantes, in quibus jus obtinent patronatus & ad monachandum interdum suos familiares, consanguineos, vel nepotes. Frequenter etiam permittunt, & tacite consentiunt, quod in suo dominio temporali per milites, vasallos, & ipsorum temporales officiales monasteriorum bona mobilia & immobilia per violentiam occupentur, in casibus non permittis à jure: & alia vitia injuria personis ecclesiasticis & monasteriorum hominibus irrogentur. Præterea interdum iniuste Abbates, priores, ac alios beneficiatos beneficiis suis privant, ut sic fructus beneficiorum illorum percipere valeant primo anno, prætextu privilegii, quod asserunt se habere, quod usque ad certum tempus fructus beneficiorum vacantium possint percipere primi anni: Quibus non

contenti equos, boves, thesaurum, & alia bona monasteriorum & beneficiorum vacantium illicite occupant, quæ essent futuris successoribus reservanda. Quidam militibus, & aliis potentibus dignitatum suarum redditus & proventus vendunt ad tempus, ut per se ipsos exempti vicini fortius opprimantur: nonnulli etiam indebitè monasteria dirimunt. Alii domos & hospitalia & alia bona monasteriorum mobilia & immobilia frequenter occupant, & detinent occupata: Pluries quoque sine causa iusta impediunt ne exempti loca sua valeant reparare. Quidam statuta faciunt, per quæ derogatur privilegiis exemptorum. Et generaliter, quamplures prelati religiosi, præsertim exemptis & privilegiatis, in personis & rebus suis ac iuribus, ac spiritualibus & temporalibus, graves inferunt, contra iustitiam, & eorum privilegia, injurias & facturas. Verum quia una est regularium & secularium praelatorum, & subditorum exemptorum & non exemptorum universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, quorum omnium unus est Dominus, una fides, & unum baptisma: decet ut omnes, qui ejusdem sunt corporis, unius etiam sint voluntatis, & sicut fratres adinvicem vinculo charitatis sint adstricti. Decet igitur, ut & prelati, & alii tam exempti, quam non exempti sui iuribus sint contenti, & alter in alterius injuriam non proflinat seu facturam. Universis itaque prelati ecclesiarum presentis sanctionis edicto districtè præcipiendo mandamus, quatenus ipsi à prædictis gravaminibus omnino cessantes, & cessare suos subditos facientes, viros religiosos, exemptos, privilegiatos, & non exemptos, mendicantes & non mendicantes, charitative tractent & foveant, & sua jura & privilegia inviolabiliter eis servant. Et quoniam plus solet timeri, quod specialiter, quam quod generaliter inhibetur, eisdem prelati districtissime inhihent, ut Abbates, priores, & alios religiosos, ne ad sua generalia, vel provincialia vadant capitula, impedire quomodolibet non præsumant.

DE PRIVILEGIIS, ET EXCESSIBUS
PRIVILEGIATORUM.

TITVLVS VII.

CAP. I.

*Tonit sex casus, in quibus religiosi excommunicat, & absolutio-
nem Papa reservat: & privilegia, & exemptionibus non absolu-
tionibus eos per ordinarios locorum denunciari præcipit. Ioan. And.*

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Religiosis, qui clericis aut laicis sacramentum unctio-
nis extremæ, vel Eucharistiæ ministrare, ma-
trimoniæ solennizare, non habita super his pa-
roccialis Presbyteri licentia speciali, aut qui excommu-
nicatos à canone, præterquam in casibus à jure expressis,
vel privilegiis sed. Apost. concessis eisdem, vel à sententiis
per statuta provincialia aut synodalia promulgatis, seu
(ut verbis eorum utamur) à pena & culpa absolvere,
quatenquam præsumperint: excommunicationis incur-
rant sententiam ipso facto, per sedem Apostolicam dun-
taxat absolvendi, quos etiam locorum ordinarii (post-
quam de hoc eis constiterit) excommunicatos faciant pub-
licè nunciari, donec de absolutione ipsorum eis fuerit
facta fides, nullo religiosi eisdem super hoc exemptionis,
vel alio privilegio suffragante.

*Pont septem culpas religiosorum, à quibus eos præcipit ablime-
re sub certis parib, quas eu imponi iubet: & quas prelati ipsorum
imponit, si non satis fecerint. Ioan. And.*

Quibus etiam in virtute sanctæ obedientiæ, & sub

*a In vetusto quodam manuscripto: Nonnulli etiam Abbates
indebitè monachos & conversos etiam exemptos. b aliar, co-
ran. c alias, pensiones. d Hoc duo verba, vel pensiones,
non habentur in orig. eod. etiam impressis.*